

Overzicht rechtszaken Schiphol 2025

1. MOB (Mobilization for the Environment) Milieudefensie en Greenpeace tegen Staat (stikstof)
 - Eisen door: MOB, Milieudefensie en Greenpeace eisen lagere stikstofuitstoot, herziening natuurvergunning Schiphol
 - Eisen van: de Staat moet stikstofuitstoot van Schiphol verminderen, de natuurvergunning herzien en de stikstofdepositie beter berekenen.
 - Status van procedure: In afwachting van de bodemprocedure, kort geding werd afgewezen, maar de rechter erkent de problematiek.
 - Zitting: Bodemprocedure gepland voor 2025.
 - Scenario's en kansen per scenario:
 - a. Staat herzien natuurvergunning: 50% kans.
Toelichting: Er is een redelijke kans dat de rechter de natuurvergunning van Schiphol zal herzien. De eisen van de milieuorganisaties en de versterkte stikstofregels kunnen de Staat dwingen tot herziening. Echter, het is onzeker hoeveel druk de rechter zal uitoefenen, gezien de complexiteit van de wetgeving en de economische belangen van de luchthaven.
 - b. Staat behoudt vergunning: 50% kans
Toelichting: De Staat kan mogelijk de huidige vergunning gehouden, vooral als de rechter van mening is dat de economische impact op Schiphol en de luchtvaartsector zwaarwegender zijn dan de milieukwesties, of als de bestaande maatregelen voldoende bescherming bieden.
2. Greenpeace Nederland tegen de Staat (snellere stikstofvermindering).
 - Eisen door: Greenpeace eist snellere en grotere vermindering van stikstofuitstoot om Natura 2000-gebieden te beschermen.
 - Eisen van: de Staat moet maatregelen nemen om stikstofuitstoot te verminderen, zodat Natura 2000-gebieden beschermd worden.
 - Status van procedure: in afwachting van de bodemprocedure, kort geding afgewezen.
 - Zitting: bodemprocedure gepland voor 2025.
 - Scenario's en kansen:
 - a. Staat vermindert stikstof sneller: 60% kans
Toelichting: er is een aanzienlijke kans dat de Staat de stikstofuitstoot sneller zal verminderen, vooral omdat de druk vanuit milieuorganisaties en de rechter om strengere maatregelen te nemen steeds groter wordt. De overheid kan onder druk staan om sneller te handelen om verdere schade aan natuurgebieden te voorkomen.
 - b. Staat handhaaft huidige tempo: 40% kans.
Toelichting: de kans bestaat dat de Staat vasthoudt aan het huidige tempo, vooral als er juridische en economische obstakels zijn die snellere acties bemoeilijken, zoals de noodzaak om de luchtvaartsector niet te veel te belasten of als er onvoldoende bewijs is voor de noodzaak van versnelde maatregelen.
3. Luchtvaartmaatschappijen (KLM, Delta, IATA) tegen de Staat.
 - Eisen door: luchtvaartmaatschappijen eisen dat de Staat de beperking van vliegbewegingen op Schiphol voorkomt.
 - Eisen van: de Staat moet het aantal vliegbewegingen op Schiphol niet beperken zoals gepland.
 - Status van de procedure: in afwachting van hoger beroep, de uitspraak van de Hoge Raad vernietigd.
 - Zitting: hoger beroep gepland voor 2025.
 - Scenario's en kans per scenario
 - a. Luchtvaartmaatschappijen winnen hoger beroep: 40% kans

Toelichting: de luchtvaartmaatschappijen hebben een gematigde kans om te winnen gezien hun sterke juridische en economische argumenten tegen de beperking van het aantal vliegbewegingen. Ze kunnen aantonen dat een beperking in strijd is met de Europese regels en dat de gevolgen voor de luchtvaartsector te zwaar zijn.

- b. Staat kan beperkingen doorvoeren: 60% kans.

Toelichting: de Staat heeft een grotere kans om de beperking door te voeren, vooral als de rechter het belang van het milieu en de volksgezondheid zwaarder weegt dan de economische belangen van de luchtvaartmaatschappijen. Er is ook steeds meer druk vanuit de samenleving en de politiek om het aantal vliegbewegingen te verminderen.

4. Stichting Recht op bescherming tegen vliegtuighinder (RBV) tegen de Staat.

- Eisen door: RBV eist dat de Staat maatregelen neemt om geluidsoverlast te verminderen en de rechten van omwonenden te beschermen.
- Eisen van: de Staat moet maatregelen nemen om de overlast door vliegtuiglawaai te verminderen en de rechten van omwonenden beter te beschermen.
- Status van procedure: in afwachting van uitspraak rechtbank zaak aangespannen in 2024.
- Zitting: zitting maart 2025 (tussenvonnis 25-2 KLM en andere lobbyclubs mogen meedoen in het hoger beroep waardoor tegenstrijdige uitspraken worden voorkomen. Consequentie is dat uitspraak langer duurt)
- Scenario's en kansen per scenario:
 - a. RBV wint en maatregelen komen: 70% kans.
Toelichting: er is een hoge kans dat de RBV wint, gezien de recente uitspraak van de rechtbank die in hun voordeel sprak en de brede steun voor strengere geluidsnormen en bescherming van omwonenden. De Staat kan onder druk staan om maatregelen in te voeren om de overlast te verminderen.
 - b. Staat wint en er komen geen extra maatregelen: 30% kans.
Toelichting: de kans dat de Staat wint en geen extra maatregelen moet nemen is kleiner, vooral omdat de rechtbank in eerdere uitspraken de belangen van de omwonenden zwaarder heeft gewogen. Echter, het is mogelijk dat de Staat kan aantonen dat de bestaande maatregelen voldoende zijn of dat er gevolgen voor de luchtvaart te ingrijpend zijn.

5. Advocate Bénédicte Ficq (namens omwonenden Schiphol) tegen de luchthaven (Schiphol, KLM, Transavia) en de Staat

- Eisen door: omwonenden eisen een verbod op nachtvluchten
- Status procedure: aangifte is ingediend 12 maart 2025
- Eis: Verbod op nachtvluchten.

6. De Gemeenteraad van Nieuwkoop heeft beroep aangetekend tegen de natuurvergunning van Schiphol, omdat deze volgens hen te veel stikstof uitstoot en het Natura 2000-gebied 'De Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' bedreigt. De raad vindt dat Schiphol, net als boeren en inwoners, een eerlijke bijdrage moet leveren aan natuurbehoud. De rechtbank in Den Haag heeft de zaak heropend na recente uitspraken over intern salderen, waardoor partijen opnieuw schriftelijk mogen reageren. De gemeenteraad eist dat de vergunning wordt herzien en dat het ministerie en Schiphol hun onderzoek opnieuw doen. De uitspraak wordt nog verwacht. Dit blijft een belangrijk dossier in de discussie over economische groei versus natuurbehoud.

Wat verder loopt:

7. Greenpeace Nederland tegen de Staat der Nederlanden (klimaatbeleid Bonaire)
Greenpeace Nederland heeft een rechtszaak aangespannen tegen de Staat, waarin zij stellen dat de overheid onvoldoende maatregelen neemt om Bonaire en haar inwoners te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. De organisatie eist dat de Staat zowel tijdige als passende maatregelen treft om de inwoners van Bonaire te beschermen tegen klimaatverandering en daarnaast een eerlijke bijdrage levert aan de mondiale reductie van broeikasgassen. De zaak is momenteel lopend, en de dagvaarding is ingediend in januari 2024.
8. Gezondheidsklachten grondpersoneel Schiphol
Vakbond FNV heeft aandacht gevraagd voor de gezondheidsklachten van het grondpersoneel op Schiphol, dat kampt met long- en hartproblemen. De klachten zouden mogelijk worden veroorzaakt door langdurige blootstelling aan ultrafijnstof op het platform van de luchthaven. De vakbond pleit voor betere arbeidsomstandigheden en bescherming tegen schadelijke stoffen. Er lopen op dit moment onderzoeken naar de gezondheidseffecten, en verdere juridische stappen worden niet uitgesloten.

Overzicht rechtszaken Schiphol 2025

Chronologische tijdlijn belangrijke data

- 25 februari 2025: Tussenvonnis zaak RBV (KLM en andere lobbyclubs mogen meedoen in hoger beroep)
- 12 maart 2025: Aangifte ingediend door Bénédicte Ficq namens omwonenden
- Maart 2025: Zitting RBV tegen de Staat
- 2025 (exacte datum nog onbekend): Bodemprocedure MOB, Milieudefensie en Greenpeace tegen Staat
- 2025 (exacte datum nog onbekend): Bodemprocedure Greenpeace tegen Staat over snellere stikstofvermindering
- 2025 (exacte datum nog onbekend): Hoger beroep luchtvaartmaatschappijen tegen de Staat

Lopende rechtszaken

1. MOB (Mobilization for the Environment), Milieudefensie en Greenpeace tegen Staat (stikstof)

- **Eisen door:** MOB, Milieudefensie en Greenpeace eisen lagere stikstofuitstoot, herziening natuurvergunning Schiphol
- **Eisen van:** de Staat moet stikstofuitstoot van Schiphol verminderen, de natuurvergunning herzien en de stikstofdepositie beter berekenen.
- **Status van procedure:** In afwachting van de bodemprocedure, kort geding werd afgewezen, maar de rechter erkent de problematiek.
- **Zitting:** Bodemprocedure gepland voor 2025.
- **Scenario's en kansen per scenario:**
 - a. **Staat herziert natuurvergunning:** 50% kans.
Toelichting: Er is een redelijke kans dat de rechter de natuurvergunning van Schiphol zal herzien. De eisen van de milieuorganisaties en de versterkte stikstofregels kunnen de Staat dwingen tot herziening. Echter, het is onzeker hoeveel druk de rechter zal uitoefenen, gezien de complexiteit van de wetgeving en de economische belangen van de luchthaven.
 - b. **Staat behoudt vergunning:** 50% kans
Toelichting: De Staat kan mogelijk de huidige vergunning behouden, vooral als de rechter van mening is dat de economische impact op Schiphol en de luchtvaartsector zwaarwegender zijn dan de milieukwesties, of als de bestaande maatregelen voldoende bescherming bieden.
- **Europese context:** Deze zaak raakt aan de EU-richtlijnen voor natuurbescherming (Vogel- en Habitatrichtlijn) en de verplichtingen van lidstaten om Natura 2000-gebieden te beschermen.

- **Financiële implicaties:** Herziening van de natuurvergunning kan leiden tot beperkingen in vliegbewegingen met potentiële economische schade van honderden miljoenen euro's voor Schiphol en de luchtvaartsector.

2. Greenpeace Nederland tegen de Staat (snellere stikstofvermindering)

- **Eisen door:** Greenpeace eist snellere en grotere vermindering van stikstofuitstoot om Natura 2000-gebieden te beschermen.
- **Eisen van:** de Staat moet maatregelen nemen om stikstofuitstoot te verminderen, zodat Natura 2000-gebieden beschermd worden.
- **Status van procedure:** in afwachting van de bodemprocedure, kort geding afgewezen.
- **Zitting:** bodemprocedure gepland voor 2025.
- **Scenario's en kansen:**
 - a. **Staat vermindert stikstof sneller:** 60% kans
Toelichting: er is een aanzienlijke kans dat de Staat de stikstofuitstoot sneller zal verminderen, vooral omdat de druk vanuit milieuorganisaties en de rechter om strengere maatregelen te nemen steeds groter wordt. De overheid kan onder druk staan om sneller te handelen om verdere schade aan natuurgebieden te voorkomen.
 - b. **Staat handhaaft huidige tempo:** 40% kans.
Toelichting: de kans bestaat dat de Staat vasthoudt aan het huidige tempo, vooral als er juridische en economische obstakels zijn die snellere acties bemoeilijken, zoals de noodzaak om de luchtvaartsector niet te veel te belasten of als er onvoldoende bewijs is voor de noodzaak van versnelde maatregelen.
- **Europese context:** Deze zaak is verbonden met het EU-beleid inzake luchtkwaliteit en de verplichting voor lidstaten om te voldoen aan EU-normen voor stikstofuitstoot.
- **Belanghebbenden:** Greenpeace, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, omwonenden van Natura 2000-gebieden, landbouwsector (indirect belanghebbend vanwege mogelijke precedentwerking).

3. Luchtvaartmaatschappijen (KLM, Delta, IATA) tegen de Staat

- **Eisen door:** luchtvaartmaatschappijen eisen dat de Staat de beperking van vliegbewegingen op Schiphol voorkomt.
- **Eisen van:** de Staat moet het aantal vliegbewegingen op Schiphol niet beperken zoals gepland.
- **Status van de procedure:** in afwachting van hoger beroep, de uitspraak van de Hoge Raad vernietigd.
- **Zitting:** hoger beroep gepland voor 2025.
- **Scenario's en kans per scenario:**
 - a. **Luchtvaartmaatschappijen winnen hoger beroep:** 40% kans
Toelichting: de luchtvaartmaatschappijen hebben een gematigde kans om te winnen gezien hun sterke juridische en economische argumenten tegen de

beperking van het aantal vliegbewegingen. Ze kunnen aantonen dat een beperking in strijd is met de Europese regels en dat de gevolgen voor de luchtvaartsector te zwaar zijn.

- **b. Staat kan beperkingen doorvoeren:** 60% kans.

Toelichting: de Staat heeft een grotere kans om de beperking door te voeren, vooral als de rechter het belang van het milieu en de volksgezondheid zwaarder weegt dan de economische belangen van de luchtvaartmaatschappijen. Er is ook steeds meer druk vanuit de samenleving en de politiek om het aantal vliegbewegingen te verminderen.

- **Europese context:** De zaak raakt aan de Europese regelgeving omtrent slots en markttoegang voor luchtvaartmaatschappijen, met name Verordening (EEG) nr. 95/93 en latere wijzigingen.
- **Financiële implicaties:** Bij verlies van de zaak kunnen luchtvaartmaatschappijen jaarlijks honderden miljoenen euro's aan inkomsten mislopen door gedwongen capaciteitsreductie. Voor KLM specifiek kan dit de positie als hubcarrier op Schiphol onder druk zetten.

4. Stichting Recht op bescherming tegen vliegtuighinder (RBV) tegen de Staat

- **Eisen door:** RBV eist dat de Staat maatregelen neemt om geluidsoverlast te verminderen en de rechten van omwonenden te beschermen.
- **Eisen van:** de Staat moet maatregelen nemen om de overlast door vliegtuiglawaai te verminderen en de rechten van omwonenden beter te beschermen.
- **Status van procedure:** in afwachting van uitspraak rechtbank zaak aangespannen in 2024.
- **Zitting:** zitting maart 2025 (tussenvonnis 25-2: KLM en andere lobbyclubs mogen meedoen in het hoger beroep waardoor tegenstrijdige uitspraken worden voorkomen. Consequentie is dat uitspraak langer duurt)
- **Scenario's en kansen per scenario:**
 - **a. RBV wint en maatregelen komen:** 70% kans.
Toelichting: er is een hoge kans dat de RBV wint, gezien de recente uitspraak van de rechtbank die in hun voordeel sprak en de brede steun voor strengere geluidsnormen en bescherming van omwonenden. De Staat kan onder druk staan om maatregelen in te voeren om de overlast te verminderen.
 - **b. Staat wint en er komen geen extra maatregelen:** 30% kans.
Toelichting: de kans dat de Staat wint en geen extra maatregelen moet nemen is kleiner, vooral omdat de rechtbank in eerdere uitspraken de belangen van de omwonenden zwaarder heeft gewogen. Echter, het is mogelijk dat de Staat kan aantonen dat de bestaande maatregelen voldoende zijn of dat er gevolgen voor de luchtvaart te ingrijpend zijn.
- **Europese context:** Deze zaak kan worden beïnvloed door de Europese richtlijn omgevingslawaai (2002/49/EG) en jurisprudentie van het Europese Hof inzake het recht op een gezonde leefomgeving.

- **Belanghebbenden:** Stichting RBV, omwonenden Schiphol, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, KLM en andere luchtvaartmaatschappijen (als interveniërende partijen).

5. Advocate Bénédicte Ficq (namens omwonenden Schiphol) tegen de luchthaven (Schiphol, KLM, Transavia) en de Staat

- **Eisen door:** omwonenden eisen een verbod op nachtvluchten
- **Status procedure:** aangifte is ingediend 12 maart 2025
- **Eis:** Verbod op nachtvluchten.
- **Juridische gronden:** De aangifte is gebaseerd op schending van artikel 173a en 173b Wetboek van Strafrecht (het opzettelijk en wederrechtelijk in de lucht brengen van stoffen die gevaar voor de openbare gezondheid kunnen opleveren) en artikel 225 Wetboek van Strafrecht (valsheid in geschrifte bij milieuraapportages).
- **Verwachte procedurele stappen:**
 1. Onderzoek door het Openbaar Ministerie (3-6 maanden)
 2. Beslissing OM over vervolging (verwacht eind 2025)
 3. Indien vervolging: strafzaak in 2026
- **Scenario's en kansen per scenario:**
 - a. **OM besluit tot vervolging:** 40% kans
Toelichting: Er is een gemiddelde kans dat het OM zal vervolgen, vooral gezien het precedent van eerdere strafzaken rondom milieukwesties en de toenemende maatschappelijke druk. De complexiteit en politieke gevoeligheid van de zaak kunnen echter een drempel vormen.
 - b. **OM ziet af van vervolging:** 60% kans
Toelichting: Er is een grotere kans dat het OM afziet van vervolging, mogelijk vanwege de complexiteit van de zaak, de economische belangen van Schiphol, of omdat zij de kwestie eerder als bestuursrechtelijk dan strafrechtelijk beschouwt.
- **Financiële implicaties:** Een volledig verbod op nachtvluchten zou Schiphol en de luchtvaartmaatschappijen jaarlijks tussen de €150-200 miljoen aan directe inkomsten kunnen kosten, plus negatieve gevolgen voor de hubfunctie van Schiphol.
- **Belanghebbenden:** Omwonenden Schiphol, advocate Bénédicte Ficq, Schiphol Group, KLM, Transavia, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Openbaar Ministerie.

6. Gemeenteraad Nieuwkoop tegen natuurvergunning Schiphol

- **Eisen door:** De Gemeenteraad van Nieuwkoop heeft beroep aangetekend tegen de natuurvergunning van Schiphol
- **Eisen van:** Herziening van de natuurvergunning en nieuw onderzoek door het ministerie en Schiphol
- **Status procedure:** Rechtbank Den Haag heeft de zaak heropend na recente uitspraken over intern salderen

- **Argumenten:** Schiphol stoot te veel stikstof uit en bedreigt het Natura 2000-gebied 'De Nieuwkoopse Plassen & De Haeck'
- **Huidige fase:** Partijen mogen opnieuw schriftelijk reageren, uitspraak wordt nog verwacht
- **Scenario's en kansen per scenario:**
 - a. **Beroep toegewezen, vergunning herzien:** 55% kans
Toelichting: De recente jurisprudentie rondom intern salderen en natuurvergunningen is in het voordeel van de eisers. De rechtbank lijkt de argumenten serieus te nemen door de zaak te heropenen.
 - b. **Beroep afgewezen, vergunning blijft intact:** 45% kans
Toelichting: Schiphol en het ministerie kunnen aanvoeren dat de vergunning voldoet aan de wettelijke eisen en dat er voldoende compenserende maatregelen zijn.
- **Belanghebbenden:** Gemeente Nieuwkoop, inwoners van Nieuwkoop, beheerders van het natuurgebied, Schiphol, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Overige lopende zaken

7. Greenpeace Nederland tegen de Staat der Nederlanden (klimaatbeleid Bonaire)

- **Eisen door:** Greenpeace Nederland heeft een rechtszaak aangespannen tegen de Staat
- **Eisen van:** De Staat moet tijdige en passende maatregelen treffen om de inwoners van Bonaire te beschermen tegen klimaatverandering en een eerlijke bijdrage leveren aan de mondiale reductie van broeikasgassen
- **Status procedure:** Lopend, dagvaarding ingediend in januari 2024
- **Relatie tot luchtvaart:** Indirect relevant voor Schiphol omdat een uitspraak over CO2-reductie en klimaatbeleid precedentwerking kan hebben voor toekomstige zaken tegen de luchtvaartsector.

8. Gezondheidsklachten grondpersoneel Schiphol

- **Betrokken partijen:** Vakbond FNV namens grondpersoneel Schiphol
- **Problematiek:** Gezondheidsklachten (long- en hartproblemen) mogelijk veroorzaakt door langdurige blootstelling aan ultrafijnstof
- **Status procedure:** Nog geen formele rechtszaak, wel lopende onderzoeken naar gezondheidseffecten
- **Verwachte ontwikkelingen:**
 - Afronding gezondheidsonderzoeken RIVM in Q3 2025
 - Mogelijke collectieve claim door FNV namens werknemers (60% kans)
 - Mogelijke individuele schadeclaims door getroffen werknemers (75% kans)

- **Financiële implicaties:** Potentiële compensatieclaims kunnen oplopen tot tientallen miljoenen euro's, afhankelijk van aantal getroffen werknemers en vastgestelde causaliteit.

Samenhang tussen zaken

De verschillende rechtszaken rond Schiphol vertonen sterke onderlinge samenhang en kunnen elkaar beïnvloeden:

1. **Stikstof- en natuurzaken** (MOB/Milieudefensie/Greenpeace, Greenpeace en Gemeente Nieuwkoop): Deze zaken raken allemaal aan de stikstofproblematiek en natuurvergunningen. Een uitspraak in één van deze zaken kan precedentwerking hebben voor de andere zaken. Gezamenlijk kunnen ze leiden tot strengere milieuvoorschriften voor Schiphol.
2. **Vliegbewegingen en overlast** (Luchtvaartmaatschappijen vs. Staat, RBV vs. Staat, Ficq-zaak): Deze zaken gaan over het aantal vliegbewegingen en de daarmee gepaard gaande overlast. Een beperking in vliegbewegingen om milieuredenen kan de zaak van luchtvaartmaatschappijen ondermijnen, terwijl een uitspraak in het voordeel van RBV of in de Ficq-zaak de juridische basis kan versterken voor verdere beperkingen.
3. **Gezondheidseffecten** (Ficq-zaak en grondpersoneel): Beide zaken betreffen gezondheidseffecten door luchtverontreiniging. Onderzoeksresultaten of rechterlijke uitspraken in de ene zaak kunnen bewijsmateriaal opleveren voor de andere zaak.
4. **Klimaatbeleid** (Bonaire-zaak): Hoewel niet direct gerelateerd aan Schiphol, kan deze zaak invloed hebben op toekomstig klimaatbeleid dat ook de luchtvaart zal raken.

Een belangrijk patroon is dat milieuorganisaties en omwonenden op verschillende fronten juridische druk uitoefenen, wat de kans vergroot dat ze op tenminste één gebied een belangrijke uitspraak in hun voordeel krijgen die vervolgens doorwerkt in andere zaken.

Begrippenlijst

- **Bodemprocedure:** De hoofdzaak waarin de rechter een definitieve uitspraak doet over het geschil, in tegenstelling tot een kort geding.
- **Intern salderen:** Een methode waarbij stikstofuitstoot binnen één project wordt gecompenseerd door reducties elders binnen hetzelfde project.
- **Kort geding:** Een versnelde procedure waarin voorlopige maatregelen worden gevraagd in afwachting van de bodemprocedure.
- **Natura 2000:** Een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.
- **Stikstofdepositie:** De neerslag van stikstofverbindingen vanuit de lucht op de bodem en vegetatie.
- **Interveniërende partij:** Een partij die geen directe procespartij is, maar wel belang heeft bij de uitkomst en daarom mag deelnemen aan de procedure.
- **Hoger beroep:** Het voorleggen van een zaak aan een hogere rechter nadat een lagere rechter uitspraak heeft gedaan.

- **Hubfunctie:** De rol van Schiphol als knooppunt voor internationale vluchten, waarbij passagiers overstappen van de ene vlucht naar de andere.